CURTEA DE APEL BĂLŢI

Prima instanţă: Judecătoria Bălţi sediul Sîngerei (jud.M.Scripliuc)
Dosarul nr.2a-335/2023
2- 21058757-03-2a-27032023

D E C I Z I E

Colegiul Civil şi de Contencios administrativ

10 octombrie 2023 mun. Bălţi

În componenţa:
Preşedintele şedinţei, judecător Stela Procopciuc
Judecătorii Elena Grumeza
Natalia Chircu
Grefier Olga Topada

examinând în şedinţă judiciară publică apelul declarat de avocatul Iavorski-Baidaus Ana în calitate de reprezentant al apelantului Cucoş Mihail în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Frunze Irina şi Frunze Victor către Cucoş Mihail privind constatarea şi declararea nulităţii actului juridic, repunerea părţilor în poziţie iniţială, împotriva hotărârii Judecătoriei Bălţi sediul Sîngerei din 12 decembrie 2022,

a c o n s t a t a t:

Pretenţiile reclamantului:

1. La 19 aprilie 2021 Frunze Irina şi Frunze Victor, reprezentaţi de avocatul Iosip Andrei, s-au adresat cu cerere de chemare în judecată către Cucoş Mihail privind constatarea şi declararea nulităţii actului juridic, repunerea părţilor în poziţie iniţială.

2. În motivarea cererii de chemare în judecată reclamanţii au invocat că la 7 aprilie 2017 dânşii, în calitate de vânzători, şi Cucoş Mihail, în calitate de cumpărător, au încheiată tranzacţia de vânzare-cumpărare a cotei-părţi sociale în mărime de 15%, deţinută de către ultimii în proprietate comună devălmaşă în cadrul SRL„Semincerul-Unic” cu sediul în r-nul Sîngerei, sat.Izvoare, exteriorizată sub forma de donaţie şi anume conform contractului de donaţie nr.3412, autentificat de către notarul public Corina Pădurari.

3. La fel, la 7 aprilie 2017 pârâtul a eliberat confirmarea olografă, prin care s-a obligat să le achite suma de 300 000 lei anual, pe parcursul anilor 2017-2020. Însă obligaţia dată nu a fost executată de către pârât, fiind invocate probleme financiare cu care se confruntă.

4. Au menţionat reclamanţii că contractul de donaţie încheiat între părţi, în realitatea a avut menirea de a simula pactul de vânzare-cumpărare a cotei-părţi sociale, fapt care se demonstrează suplimentar şi prin recipisa olografă prin care pârâtul s-a obligat la achitarea sumei băneşti.

5. Reclamanţii au indicat că, sunt în situaţia unei deghizări totale a unei libertăţi (o donaţie) sub forma unui act cu titlu oneros (o vânzare), determinată de faptul, că pârâtul nu putea arăta proveniența banilor ce urmau a fi achitaţi pentru tranzacţia de vânzare-cumpărare.

6. Totodată au specificat că activele întreprinderii la momentul încheierii contractului de donaţie, constituiau aproximativ 14 684 800 lei, astfel, fiind absolut lipsit de raţionament faptul donării, cu titlu gratuit, de către reclamanţi a cotei-părţi de 15% deţinute în cadrul SRL „Semincerul-unic", valoarea căreia în realitate constituie circa 1 800 000 lei, unei persoane străine.

7. De asemenea, au indicat că suma de 1 200 000 lei, care urma a fi achitată de către pârât, este puţin mai mică decât valoarea reală a cotei-părţi deţinute de către reclamanţi, fapt ce indică că preţul dat a fost negociat de către părţi şi exteriorizat prin înscrisul eliberat de către pârât privind obligaţia de achitare.

8. În drept, pretenţiile se întemeiază pe prevederile art.216, 217, 219, 221 Cod civil (în redacţia Legii în vigoare până la 01.03.2019).

9. Solicită Frunze Irina şi Frunze Victor constatarea şi declararea nulităţii contractului de donaţie nr.3412 din 07 aprilie 2017, ca fiind simulat, cu repunerea părţilor în poziţie iniţială şi încasarea cheltuielilor de judecată.

10. Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Bălţi sediul Sîngerei din 14 iunie 2021 s-a atras în proces în calitate de intervenient accesoriu notarul Pădurari Corina.

11. În şedinţa de judecată din 10 decembrie 2021 reprezentantul pârâtului Cucoş Mihail, avocatul Iavorski-Baidaus Ana a înaintat cerere privind scoaterea de pe rol a cererii de chemare în judecată, în temeiul art.267 lit.k1) Cod de procedură civilă, menţionând că reclamanţii au indicat în cererea de chemare în judecată că valoarea cotei-părţi sociale donate constituie sumă de 1 800 000 lei, astfel obiectul litigiului este cu caracter patrimonial, iar taxa de stat se stabileşte în cuantum de 3% din valoarea acţiunii, că reclamanţii urmau să achite taxa de stat în sumă de 25 000 lei şi nu doar suma de 150 lei.

12. Prin încheierea Judecătoriei Bălţi sediul Sîngerei din 20 decembrie 2021 s-a respins cererea privind scoaterea de pe rol a cererii de chemare în judecată.

13. La 1 martie 2022 reprezentantul pârâtului Cucoş Mihail, avocatul Iavorski-Baidaus Ana a înaintat cerere privind ridicarea excepţiei de tardivitate.

14. În motivarea cererii a invoca că obiectul acţiunii şi pretenţiile în forma în care sunt formulate în cererea de chemare în judecată, sunt camuflate şi deghizate ca pretenţii în constatare a nulităţii prin simulare, cu aplicarea eronată a legii, precum şi interpretarea denaturată a normelor legale invocate.

15. Reieşind din argumentele reclamanţilor, dar şi din norma legală, constată că reclamanţii fac uz de prevederile art.221 alin.2) CC al RM doar pentru a avea temei de înaintare a acţiunii, dar pretenţia finală o formulează absolut neconsecvent şi contrar acţiunii în simulaţie.

16. Pornind de la norma legală, şi invocând ei însuşi acţiunea în simulaţie, conform teoriei dreptului civil în materie de simulaţie, reclamanţii urmau să solicite: constatarea existenţei şi valabilităţii actului secret, precum şi conţinutului actului secret (constatarea valabilităţii vânzării-cumpărării cotei sociale), care ar anihila actul public, aparent (nulitatea donaţiei cotei-sociale).

17. În motivarea circumstanţelor de fapt a temeiurilor de constatare şi declarare a nulităţii contractului de donaţie, reclamanţii au invocat o neexecutare esenţială, din partea pârâtului a contractului de vînzare-cumpărare, prin neachitarea sumelor ce se pretinde că reprezentau preţul de vînzare a cotei-părţi sociale.

18. Dar, reclamanţii omit în mod intenţionat, solicitarea de recunoaştere a contractului de vânzare-cumpărare şi, în mod manipulator, solicită nulitatea donaţiei cu repunerea părţilor în situaţia iniţială, or, acţiunea în simulaţie fiind o acţiune în constatare, presupune constatarea existenţei actului secret şi a conţinutului acestuia.

19. Astfel, în cazul în care se solicită repunerea părţilor în situaţia iniţială, aceasta nu reprezintă altceva decât pretenţie în vederea revocării donaţiei şi nicidecum o constatare a simulaţiei.

20. Solicită instanţei să aprecieze critic modalitatea prin care reclamanţii aplică selectiv, după cum le convine norma legală şi temeiurile de drept în susţinerea pretenţiilor sale.

21. Susţine că reclamanţii şi-au fundamentat cerinţele sale pe prevederile art.216 al.(2), 217 al.(3), 219 al.(1), 221 al.(2) Cod Civil, solicitând constatarea şi declararea nulităţii absolute a contractului de donaţie. În justificarea temeiurilor din acţiune, reclamanţii au abordat din punct de vedere doctrinal chestiunea simulaţiei contractului de donaţie, însă, în speţă, în particular, concret la caz, nu au explicat temeiurile care generează constatarea simulaţiei, prin prisma efectelor acesteia.

22. Menţionează că sancţiunea specifică simulaţiei este inopozabilitatea faţă de terţi a contractului secret şi a situaţiei juridice create de acesta, nulitatea nefiind atrasă de simulaţia în sine ci de scopul acestuia, în fraudarea legii.

23. Astfel, motivele de facto, invocate de către reclamanţi în cererea lor de chemare în judecată suprapun în esenţă temeiul de revocare al donaţiei prin motivarea precum că pârâtul nu ar fi achitat sumele promise. Prin interpretarea recipisei olografe, referire la care fac reclamanţii în cererea lor, ca fiind un act nemijlocit legat de contractul de donaţie, nu se poate deduce alte concluzii, decât faptul, că pârâtul s-a obligat la oferirea unei întreţineri a donatorilor-reclamanţi, pe care însă, nu a oferit-o, refuzând să o execute, în legătură cu problemele financiare cu care se confruntă, după cum au indicat reclamanţii.

24. Prima tranşă, care urma a fi achitată reclamanţilor, conform recipisei, şi conform înţelegerii asupra căreia insistă reclamanţii, a devenit scadentă în anul 2017.

25. Astfel, în coroborare cu prevederile art.835 al.(3) Cod Civil, revocarea donaţiei poate fi făcută doar în decursul unui an din momentul, în care cel îndreptăţit să revoce a luat cunoştintă de motivul de revocare.

26. Nefiind achitată tranşa mijloacelor financiare, datorată pentru anul 2017, reclamanţii erau îndreptăţiţi, în termen de 1 an din acest moment, să solicite revocarea donaţiei. Chiar dacă de admis că contribuţiile datorate conform înţelegerii urmau a fi achitate la finele anului 2017, 1 an din acest moment ar fi expirat în anul 2019.

27. Din moment ce se pretinde că, chiar de la bun început reclamanţii au înţeles că pârâtul este în situaţie financiară dificilă şi le va acorda întreţinerea asupra căreia au convenit, adică din 2018 cunoşteau că pârâtul nu le-a achitat pretinsa tranşă pentru întreţinere, reclamanţii erau în drept să înainteze acţiunea, termenul dat fiind stins la 1 an după neexecutarea obligaţiilor de plată.

28. Pe cale de consecinţă, acţiunea înaintată este tardivă, nefiind în nici un mod justificat motivul înaintării acestei acţiuni abea în anul 2021.

29. Examinând totalitatea circumstanţelor prin prisma probelor anexate, reţine că reclamanţii au trecut sub tăcere toţi aceşti ani aceste circumstanţe şi au aşteptat ca pârâtul să dezvolte afacerea prin întreprinderea unui şir imens de acţiuni pentru a menţine şi a dezvolta afacerea şi gospodăria de producere, şi ulterior, abia în anul 2021 s-au adresat cu prezenta acţiune, dar denaturând pretenţiile în aşa fel, încât să se încadreze într-o acţiune imprescriptibilă şi să nu achite nici taxa de stat.

30. Reclamantul a uitat să indice în mod intenţionat, de ce nu a înaintat acţiunea prezentă imediat după trecerea aşa numitului termen de plată pentru prima tranşă la

07.04.2018, dacă invocă în calitate de temei şi motiv neachitarea plăţilor. Anume la acest moment la 07.04.2018 a început să curgă termenul pentru dreptul la acţiune.

31. Suplimentar la cele menţionate, invocă şi poziţia instanţei de judecată, care prin încheierea din 20.12.2021 a respins cererea de scoatere a acţiunii de pe rol pe motivul neachitării taxei de stat. Instanţa la examinarea acestei cereri, a făcut referinţă doar la contractul de donaţie din 07.04.2017, fără a se expune asupra contra înscrisului (recipisa olografă cu o valoare de 1 200 000 lei), care este unica probă pe care îşi întemeiază reclamanţii argumentarea aşa numitei simulaţii. De asemenea instanţa nu s-a expus, asupra faptului de ce această recipisă nu serveşte drept probă la aprecierea valorii acţiunii.

32. În drept, cererea se întemeiază pe prevederile art.186[1] Cod de procedură civilă.

33. Solicită reprezentantul pârâtului Cucoş Mihail, avocatul Iavorski-Baidaus Ana ridicarea excepţiei de tardivitate în temeiul art.186[1] Cod de procedură civilă, respingerea acţiunii ca fiind tardivă.

34. Prin încheierea Judecătoriei Bălţi sediul Sîngerei din 9 noiembrie 2022 s-a respins cererea privind ridicarea excepţiei de tardivitate.

Poziţia instanţei de fond:

35. Prin hotărârea Judecătoriei Bălţi sediul central din 12 decembrie 2022 acţiunea civilă s-a admis; s-a declarat nul contractul de donaţie nr.3412 din 07 aprilie 2017, încheiat între Frunze Irina şi Frunze Victor, în calitate de donatori, şi Cucoş Mihail, în calitate donatar, cu repunerea părţilor în poziţie iniţială.

Solicitarea apelantului:

36. La 4 ianuarie 2023 avocatul Iavorski-Baidaus Ana în calitate de reprezentant al apelantului Cucoş Mihail, a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Bălţi sediul Sîngerei din 12 decembrie 2022, solicitând casarea hotărârii, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acţiunii ca neîntemeiată şi tardivă.

Argumentele părţilor:

37. În motivarea apelului s-a invocat că la caz, se constată toate cele 4 temeiuri de casare a hotărârii, reglementate de prevederile art.386 alin.1 Cod de procedură civilă. De asemenea, hotărârea contestată este emisă cu încălcarea prevederilor art.239 Cod de procedură civilă.

38. Susţine că contractul de donaţie nr.3412 din 7.04.2017, autentificat de către notarul public Pădurari Corina şi încheiat între Frunze Irina şi Frunze Victor, în calitate de donatori, şi Cucoş Mihail, în calitate de donatar, reprezintă un contract de donaţie

clasic, autentic, veritabil şi se prezumă legal, veridic şi cu forţă probantă şi executorie.

39. La baza acestui contract de donaţie, precum şi la baza celorlalte patru contracte de donaţie similare încheiate cu ceilalţi asociaţi, se află decizia adunării generale a asociaţilor SR"Semincerul-Unic" (proces-verbal nr.1 din 3 aprilie 2017) prin care s-a decis de a transmite cotele-părţi din capitalul social în mărime de 70% ale celor cinci asociaţi lui Cucoş Mihail; de a înregistra transmiterea cotelor-părţi la biroul notarial prin încheierea contractelor de donaţie şi de a aproba modificările necesare în actele de constituire.

40. Astfel, există alte patru contracte de donaţie similare semnate între restul asociaţilor şi Cucoş Mihail. După patru ani de la semnarea contractelor de donaţie, doar Frunze Victor, în condiţii care ridică doar semne de întrebare, invocă simulaţia contractului de donaţie semnat în faţa unui notar public.

41. Menţionează că cauza actului juridic de donaţie între părţi este reală: motivul pentru care toţi donatorii au luat decizia de a ceda cotele-părţi în mărime de 70% din cadrul SRL„Semincerul-Unic" este recunoştinţa şi gratitudinea până în prezent acestora faţă de donatar, generate de faptul că SRL„Semincerul-Unic" a fost, în realitate, conceput şi creat de către Cucoş Mihail prin depunerea unipersonală a sumei depline a capitalului social (5400 lei), donând şi distribuind cotele viitorilor asociaţi nominalizaţi de către acesta în felul următor: Cucoş Mihail– cota parte 30% ; ***** - cota parte 15%; Frunze Victor - cota parte 15%; ***** - cota parte 15%; *****- cota parte 15% şi ***** - cota parte 10% (ultimul fiind înaintat administrator). Astfel, Frunze Victor şi ceilalţi, în bază de nominalizare şi în urma unui act de donaţie verbală, devin asociaţi fără să fi contribuit în realitate la achitarea cotei de participare (se confirmă prin Actului de confirmare a modului de formare a capitalului statuar din 12.05.2021, eliberat în scopul confirmării).

42. La momentul creării, SRL„Semincerul-Unic" nu dispunea de fonduri fixe sau alte active. Activitatea societăţii urma să fie bazată pe arenda terenurilor agricole şi a cotelor valorice de la deţinătorii acestora. Datorită încrederii şi respectului de care Cucoş Mihail s-a bucurat mereu în s.Izvoare, fiind conducător al cooperativei agricole „Semincierul" din anul 1985, toţi locuitorii au încheiat contracte de arendă cu societatea. Fiecare locuitor al s.Izvoare, inclusiv Frunze Victor, ar fi putut crea o întreprindere similară, testându-şi în aşa fel capacităţile sale de administrator, inclusiv de administrare a riscurilor, de producere a culturilor agricole, etc. Însă, bineînţeles că a fost extrem de convenabilă oferta oportunistă de a deveni în mod total gratuit asociat într-o societate creată şi concepută deja de către Cucoş Mihail.

43. Adiţional, la 08.02.2016, în cadrul şedinţei asociaţilor SRL„Semincerul-Unic”, urmare a evaluării nesatisfăcătoare a fostului administrator, s-a propus demisia acestuia şi alegerea prin vot unanim la funcţia de administrator a lui Cucoş Mihail. El urma să soluţioneze problemele stringente ale societăţii, precum reanimarea activităţii societăţii, generate şi de absenţa mai multor ani a unor asociaţi, inclusiv Frunze Victor, care au fost plecaţi perioade îndelungate peste hotare; între asociaţi existau disensiuni de lungă durată ce afectau atât atmosfera din cadrul societăţii, cât şi activitatea societăţii; se activa cu tehnica uzată, care era arendată încă din momentul fondării societăţi; nu se mărea plata de arendă, drept urmare aproximativ 35% din arendaşii de terenuri au părăsit societatea şi urmau alte pierderi de terenuri agricole; existau relaţii tensionate cu debitorii şi se înregistrau datorii faţă de societate în valoare de 1,4 mln. lei care trebuiau recuperate prin proces de judecată, etc.

44. Cucoş Mihail le-a propus asociaţilor delimitarea fiecăruia din cadrul societăţii şi dirijarea afacerii în mod individual, dar nimeni din asociaţi nu şi-au dorit asumarea acestui risc şi au insistat ca Cucoş Mihail să accepte funcţia de administrator, deoarece ei vin cu propunerea de donare a cotelor părţi din capitalul social şi continuarea activităţii. Deci, propunerea donării cotelor a venit încă din 2016.

45. Urmare a celor menţionate, la data de 03.04.2017, în cadrul adunării generale a asociaţilor, s-a decis unanim transmiterea cotelor-părţi din capitalul social al SRL„Semincerul-Unic” în mărime de 70% lui Cucoş Mihail, similar donaţiei făcute de către acesta în momentul creării societăţii în 1999; înregistrarea transmiterii cotelor-părţi la biroul notarial prin încheierea contractelor de donaţie; şi aprobarea modificărilor necesare în actele de constituire. Astfel, în rezultatul deciziei adunării generale a asociaţilor, la data de 07.04.2017 au fost încheiate cele cinci contracte de donaţie, autentificate de către notarul public Corina Pădurari.

46. Intimaţii nu au dovedit sub nicio formă absenţa cauzei donaţiei. Din momentul semnării contractului de donaţie, 07.04.2017, apelantul a acţionat ca şi proprietar al societăţii, a luat mai multe decizii cu asumarea responsabilităţii şi a riscurilor aferente, a administrat societatea. Totodată, pe durata celor patru ani, Frunze V. nu a invocat nici o pretenţie de ordin financiar sau de altă natură, dimpotrivă îi aducea doar mulţumiri lui Cucoş Mihail, bucurându-se de toate beneficiile obţinute în cadrul SRL „Semincerul-Unic”. Deci, din momentul semnării contractului de donaţie nu a existat nici o acţiune/comportament din partea părţilor care ar pune sub semnul întrebării validitatea contractului de donaţie.

47. Consideră că se prezintă tendenţios în mod eronat datele financiare în scopul operării cu cifre cât mai grandioase. Cu privire la menţiunea „activele societăţii în

mărime de 14 684 800 lei" şi „valoarea cotei-părţi de 15% în mărime de 1 800 000 lei" nu corespunde adevărului**,** astfel că valoarea activelor la momentul donaţiei constituia 12,3 mln. lei, nu 14 684 800 lei, iar ele fiind active circulante urmau a fi folosite direct în procesul de producere, generând cheltuieli de 10 mln. lei. Adiţional, erau înregistrare datorii în valoare de 2.4 mln. lei.

48. Pe lângă faptul că Frunze Victor nu a contribuit în nici un fel la fondarea şi dezvoltarea SRL„Semincerul-Unic", fiind doar un beneficiar oportunist, în final, acesta îşi arogă un drept patrimonial de 1 800 000 lei drept valoarea a cotei sale, care este nu doar calculat eronat, dar şi ireal de obţinut. La momentul donaţiei, numerarul în cont disponibil constituia 170 mii lei.

49. După donaţie, toţi asociaţii şi-au continuat activitatea în cadrul societăţii conform funcţiei ocupate, Frunze Victor activând în calitate de inginer principal în baza contractului individual de muncă nr.9 din 01.03.2013 şi a contractului cu privire la răspunderea materială individuală deplină nr.1 din 01.03.2013. Frunze Victor a solicitat încrederea lui Cucoş Mihail, având în vedere imposibilitatea prezenţei fizice zilnice a acestuia în s.Izvoare, astfel obţinând control deplin asupra depozitelor, parcului de maşini, staţiei de alimentare cu combustibil, inclusiv acces la ştampila societăţii astfel, devenind un locţiitor al administratorului. Ulterior, Frunze Victor, îi indică lui Cucoş Mihail că în unele societăţi locţiitorii administratorului sunt remuneraţi cu până la 300 mii lei. Pentru a-l stimula pe Frunze Victor, şi datorită faptului că acesta îşi asumase obţinerea unor rezultate, Cucoş Mihail ii promite un stimul în formă de premii, fără a realiza intenţiile adevărate ale acestuia de şantaj şi speculare ulterioară cu recipisa.

50. Frunze Victor a făcut abuz atât de recipisă, cât şi de încrederea deplină acordată acestuia de către Cucoş Mihail, prin acţiunile sale afectând nu doar activitatea SRL„Semincerul-Unic", dar şi imaginea societăţii şi a lui Cucoş Mihail. Frunze Victor a prejudiciat material societatea, reuşind să ascundă acţiunile sale sau să paseze vina pe alţi lucrători, până când situaţia a devenit intolerabilă, iar faptele evidente şi acesta a răspuns că îi va „lua acţiunile" lui Cucoş Mihail.

51. La fel**,** intimaţii trebuie să justifice un interes legitim. Astfel, dacă interesul declarării simulaţiei este legat de executarea sau desfiinţarea actului secret, atunci şi admisibilitatea acţiunii în constatare este dublată de admisibilitatea acestei acţiuni în executarea sau desfiinţarea actului secret. Tocmai de aceea, acţiunea în simulaţie nu trebuie confundată cu acţiunea în executarea prestaţiilor la care părţile s-au obligat în temeiul actului real sau cu eventuala acţiune în rezoluţiune sau, eventuala acţiune în anularea actului secret respectiv a constatării nulităţii sale absolute.

52. O astfel de acţiune, fiind în realizarea unui drept patrimonial, este prescriptibilă în termenele generale de prescripţie prevăzute de lege.

53. Toate acţiunile formulate de către părţi vizând rezoluţiunea, rezilierea sau anularea actului secret nu pot fi concepute decât ca o consecinţă şi în cadrul constatării simulaţiei, pentru ca astfel sa poată fi desfiinţat şi actul public aparent.

54. Consideră apelantul că instanţa s-a expus asupra cererii de chemare în judecată cu obiect şi cerinţe incerte, iar acţiunea contravine prevederilor art.166 CPP al Republica Moldova

55. Într-un mod dubios, în perioada 2017-2021, intimaţii nu au avut niciodată pretenţii la recipisă în perioada care ar reprezenta raporturile reale dintre părţi. Chiar au pierdut termenul de prescripţie pentru valorificarea drepturilor patrimoniale ce ar decurge din recipisă, fapt ce demonstrează că intimaţii nu aveau pretenţii financiare la M.Cucoş, ştiind ca Frunze Victor nu şi-a onorat obligaţiile pentru obţinerea premiilor.

56. Simulaţia presupune două acte, iar nulitatea actului simulat generează declararea validităţii actului real. În speţă, declararea nulităţii contractului de donaţie ca fiind simulat, conform rigorilor simulaţiei, presupune declararea validităţii recipisei drept contract de vânzare-cumpărare şi nicidecum nulitatea donaţiei cu revenire în poziţie iniţială. Intimaţii au pierdut dreptul de a solicita executarea prestaţiilor ce ar decurge din recipisă, şi într-un mod manipulator, după patru ani de la semnarea contractului de donaţie, invocă simularea acestuia, cu înaintarea unor solicitări străine regulilor simulaţiei.

57. Faptul că intimaţii au invocat instituţia simulaţiei doar pentru a face uz abuziv de oportunitatea de a înainta cererea în instanţă, iar în rest şi-au formulat solicitarea într-o manieră în care profanează şi mutilează instituţia simulaţiei invocată chiar de către ei, nu scuteşte intimaţii, cu atât mai mult nu scuteşte instanţa de fond de obligaţia aplicării şi interpretării corecte a legii şi a condiţiilor unei acţiuni în simulaţie.

58. În speţă, instanţa de judecată era obligată să constate existenţa sau absenţa unui drept patrimonial în valoare de 1 200 000 lei şi care ar reprezenta un contract de vânzare-cumpărare a cotei-părţi sociale în mărime de 15% din cadrul SRL„Semincerul-Unic”, deţinute de către Frunze Irina şi Frunze Victor - acţiune care este evaluabilă în bani. Iar acţiunile în constatarea existenţei sau inexistenţei unui drept patrimonial se taxează corespunzător.

59. Consideră că intimaţii şi-au formulat solicitarea într-un mod manipulator nu doar pentru a evita analiza textului recipisei care este în dezacord deplin cu afirmaţiile declarative ale intimaţilor şi nu indică nici o reminiscentă a unui contract de

vânzare-cumpărare, dar şi anume pentru a evita achitarea corectă a taxei de stat. Într-un mod dubios, dar deja deloc surprinzător, instanţa de fond nu a identificat această omisiune şi a interpretat eronat valoarea acţiunii patrimoniale invocată în temeiul simulaţiei.

60. Mai mult decât atât, instanţa de judecată eronat a respins cererea apelantului prin care se solicita scoaterea acţiunii de pe rol pentru neachitarea taxei de stat prin prisma acţiunii în simulaţie, care, conform art.3 (1) lit.a) şi j) din Legea taxei de stat nr.1216-XII din 03 decembrie 1992, constituie 3% din valoarea acţiunii, dar nu mai puţin de 150 lei şi nu mai mult de 25 000 lei de la persoanele fizice – având în vedere că cererea de chemare în judecată se referă la un litigiu cu caracter patrimonial. Intimaţii, însă, au achitat doar 150 lei.

61. Intimaţii nu şi-au formulat pretenţiile prin prisma instituţiei simulaţiei invocate chiar de ei, evitând să solicite expres constatarea simulaţiei – acţiunea în simulaţie fiind din punct de vedere procedural o acţiune în constatare a dreptului patrimonial din actul real/recipisa; intimaţii nu au achitat taxa de stat prin prisma acţiunii în simulaţie; instanţa de judecată nu a constatat necorespunderea formulării pretenţiilor corespunzător dispoziţiilor legale ale instituţiei simulaţiei; instanţa de judecată a respins cererea apelantului prin care se solicita scoaterea acţiunii de pe rol pentru neachitarea taxei de stat conform unei acţiuni în constatarea simulaţiei; instanţa de judecată, în argumentarea încheierii de respingere a cererii de scoatere de pe rol a acţiunii pentru neachitarea taxei de stat s-a referit eronat doar la contractul de donaţie şi a ignorat recipisa în valoare de 1 200 000, iar taxa de stat conform instituţiei simulaţiei urma a fi achitată din valoarea recipisei – proba prezentată de către intimaţi.

62. Intimaţii solicită doar nulitatea contractului de donaţie nr.3412 din 07.04.2017 cu întoarcerea părţilor în poziţie iniţială, fără a solicita constatarea încheierii unui contract de vânzare-cumpărare.

63. Altă cerinţă a intimaţilor admisă de instanţa de fond constituie şi repunerea părţilor în poziţie iniţială. Atrage atenţia că instanţa dispunând repunerea în poziţie iniţială a părţilor, a evitat să se expună asupra restituţiei bilaterale. În acest sens, Frunze Irina şi Frunze Victor au înaintat în adresa lui Cucoş Mihail, notificarea privind achitarea sumei de 300 000 lei, în caz contrar se vor adresa în instanţa de judecată cu acţiune privind nulitatea contractului de donaţie. Dimpotrivă, se constată temeiuri de nulitate a recipisei ca şi act în sine, neîntrunind niciuna din condiţiile de valabilitate ale actului juridic prevăzute de art.199-211 CC al Republica Moldova

64. Dacă recipisa ar fi constituit contract de vânzare-cumpărare a cotei-părţi sociale în mărime de 15% din cadrul SRL„Semincerul-Unic”, aceasta era obligatoriu să

întrunească condiţiile de fond ale unui act în care să fie indicat expres: identitatea părţilor, obiectul tranzacţiei de vânzare-cumpărare, semnăturile tuturor părţilor contractante, data tranzacţiei lipseşte, cauza licită a actului.

65. Consideră eronată motivarea instanţei că la caz nu sunt întrunite condiţiile contractului de donaţie, or, prin recipisa din 07 aprilie 2017, Mihail Cucoş s-a obligat să asigure familia Frunze cu suma de 300 000 lei anual pentru perioada anilor 2017-2020, adică donatarul s-a obligat la plata unei contraprestaţii, care conform explicaţiilor reprezentantului intimaţilor avocatul Iosip Andrei nu a fost executată, fiind invocate de către pârât probleme financiare. Or, instanţa a apreciat defectuos probele prezentate, în special recipisa, nefiind examinată sub aspectul valabilităţii şi întrunirii condiţiilor de valabilitate al acestui act ”confirmare olografă”. Instanţa prin motivarea sa se contrazice, declarând nul contractul de donaţie ca act simulat, dar argumentând această decizie cu neexecutarea contraprestaţiei de plată de către donatar, ceea ce reprezintă temei pentru revocarea donaţiei şi nu temei pentru constatarea simulaţiei.

66. O altă problemă identificată din conţinutul înscrisului este lipsa datelor de identificare ale destinatarilor plăţii, fiind indicat ”premiu pentru familia Frunze”, dar care anume persoane urmează doar a fi interpretat, ceea ce prin prisma art.196 alin.2) alin.(1) şi art. 220 CC al RM, duce la nulitatea actului juridic în speţă, în înscris nu este identificat subiectul presupusului raport juridic (beneficiarul premiului).

67. Textul recipisei nu se referă la cota-parte de 15% din cadrul SRL SRL„Semincerul-Unic”. Or, dacă recipisa ar fi constituit contract de vânzare-cumpărare, obiectul tranzacţiei de vânzare-cumpărare trebuia expres indicat, acesta fiind o condiţie de validitate. Dimpotrivă, recipisă indică clar termenul de „premii” drept obiect al actului juridic. În primul rând, se evidenţiază nu o datorie, nu o obligaţie de plată pentru careva bunuri, etc., dar un ”premiu”, ceea ce rezultă din relaţiile de muncă dintre angajator şi angajat într-o anumită perioadă. Atrage atenţia instanţei de apel că la materialele cauzei a fost anexat un înscris fără o dată certă şi clară, fiind indicat 2117-22000, şi 7/1.04.21017.

68. Instanţa de fond a acceptat, a preluat şi şi-a motivat hotărârea sa pe ultima afirmaţie prin care intimaţii afirmă o fraudă de lege, determinată de faptul că pârâtul nu putea arăta proveniența banilor ce urmau a fi achitaţi ca şi preţ pentru vânzare-cumpărare.

69. Mai mult ca atât, intimaţii prin această declaraţie acuză apelantul de o evaziune fiscală. Iar instanţa de fond, fără a clarifica această situaţie sub nici un aspect, fără a se expune de ce şi în baza cărei probe a reţinut acest argument fals, ignorând

principiul prezumpţiei nevinovăţiei, neclarificând ce stă la baza acestor declaraţii goale, în consecinţă emite o hotărâre ilegală.

70. A mai invocat apelantul încălcări de procedură de către instanţa de fond şi anume:

- instanţa a schimbat data şedinţei de judecată,
- instanţa admite cererile de amânare a avocatului intimaţilor şi ignoră solicitarea avocatului apelantului în procesul coordonării stabilirii şedinţei de judecată,
- prima instanţă a examinat cauza în lipsa lui şi reprezentantului său;
- judecătorul nu a distribuit cererea de recuzare pentru examinare în alt complet, continuând examinarea cauzei cu pronunţarea hotărârii judecătoreşti;
- nici în procesul-verbal al şedinţei de judecată nu s-a indicat despre faptul, că a fost depusă o cerere de recuzare, precum şi nu s-a indicat nimic despre procedura de soluţionare a acestei cereri, iar la şedinţa din 12.12.2022 la întrebarea avocatului despre această cerere de recuzare şi altele 3 cereri înregistrate tot la 09.12.2022, instanţa nici nu a răspuns, ieşind din sala de şedinţă, fără a da nici un răspuns;
- pe parcursul examinării instanţa a manifestat comportament părtinitor;
- judecătorul a respins neîntemeiat cererea de reluare a examinării cauzei în fond;
- La solicitarea reprezentantului apelantului de a examina cererile în ordinea stabilită judecătorul îl avertizează despre aplicarea amenzii judiciare pentru intervenţie neautorizată;
- prin cererea avocatului apelantului, înregistrată la 09.12.2022, s-a solicitat anexarea a 11 înscrisuri, care conţin informaţii ce constituie noi circumstanţe pentru soluţionarea cauzei, şi anume se confirmă evenimentele şi actele juridice încheiate la aceeaşi dată şi perioadă, la care a fost încheiat contractul de donaţie ce constituie obiectul litigiului, nulitatea căruia se invocă, precum şi combat probatoriul intimaţilor, şi anume: proces-verbal din 08.02.2016, hotărâre din 08.02.2016, proces-verbal nr.01 din 03.04.2017, contract de donaţie nr.3412 din 07.04.2017, contract de donaţie nr. 3413 din 07.04.2017, contract de donaţie nr. 3414 din 07.04.2017, contract de donaţie nr.3415 din 07.04.2017, contract de donaţie nr. 3416 din 07.04.2017, contract individual de muncă nr.09, contract de răspundere materială nr.01 din 01.03.2013, act de confirmare din 12.05.2021.
- instanţa nu a cunoscut despre aceste înscrisuri la faza examinării cauzei în fond şi a purces la deliberare fără a le examina şi a înţelege impactul lor asupra circumstanţelor cazului, precum şi asupra aşa-numitului contra încris invocat de către intimaţi drept probă. Fără examinarea acestor înscrisuri, precum şi fără dezbaterea acestora în fond, cu prezentarea argumentelor şi contraargumentelor tuturor participanţilor la proces, instanţa a emis o hotărâre bazată doar pe

pretenţiile şi declaraţiile unilaterale ale intimaţilor, fără a oferi dreptul apelantului de a fi auzit.

Poziţia părţilor în şedinţa de judecată:

71. În şedinţa de judecată reprezentantul apelantului Cucoş Mihail avocatul Iavorski-Baidaus Ana a solicitat admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanţei de fond cu emiterea unei noi hotărâri, prin care să fie respinsă acţiunea civilă, casarea încheierilor de respingere a cererii de scoaterea de pe rol,şi de ridicarea excepţiei de tardivitate.

72. Reprezentantul apelantului Cucoş Mihail, Cucoş Diana a solicitat admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanţei de fond cu emiterea unei noi hotărâri, prin care să fie respinsă acţiunea civilă.

73. Reprezentantul intimatului Frunze Victor, avocatul Dumitru Stratan a solicitat respingerea cererii de apel, cu menţinerea hotărârii instanţei de fond şi a încheierilor contestate.

74. În şedinţa de judecată nu s-au prezentat intimata Frunze Irina şi intervenientul accesoriu notarul Pădurari Corina, legal citaţi prin intermediul ÎS"Poşta Moldovei şi prin poşta electronică, şi n-au comunicat instanţei motivele neprezenţei (f.d.132,133 vol.2).

75. În conformitate cu dispoziţiile art.379 alin.2 Cod procedură civilă, neprezentarea în şedinţa de judecată a apelantului sau a intimatului, a reprezentanţilor acestora, precum şi a unui alt participant la proces, citaţi legal despre locul, data şi ora şedinţei, nu împiedică judecarea apelului. În consecinţă, coroborând normele enunţate, Colegiul civil consideră posibilă examinarea apelului în lipsa părţilor neprezente.

Aprecierea instanţei de apel:

76. Analizând legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanţii la proces, a materialelor din dosar şi a normei legale relevante speţei, Colegiul consideră necesar de a admite apelul, din considerentele ce urmează.

77. În conformitate cu art.362 alin.1 Cod procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunţării dispozitivului hotărîrii, dacă legea nu prevede altfel.

78. Colegiul civil reţine că dispozitivul hotărârii contestate a fost pronunţat la 12 decembrie 2022, iar apelul a fost declarat la 4 ianuarie 2023, prin urmare apelul este declarat în termenul legal stipulat la art.362 Cod procedură civilă.

79. În conformitate cu dispoziţiile art.385 lit.c) Cod de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărîrea primei instanţe, emiţînd o nouă hotărîre.

80. Articolul 386 alin.1 Cod de procedură civilă statuiază că hotărîrea primei instanţe se casează sau se modifică de instanţa de apel dacă: a) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei nu au fost constatate şi elucidate pe deplin; b) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei, pe care prima instanţă le consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice şi suficiente; c) concluziile primei instanţe, expuse în hotărîre, sînt în contradicţie cu circumstanţele cauzei; d) normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.

81. În conformitate cu dispoziţiile art.373 alin.1,2 Cod de procedură civilă, instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces.

82. În conformitate cu art.130 din Codul de procedură civilă, instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanţa judecătorească o forţă probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanţă privitor la pertinenţa, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă şi suficienţa pentru soluţionarea cauzei.

83. Astfel, prevederile legale enunţate în mod expres, obligă instanţa de apel să verifice circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

84. Potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinând-se rolul determinant al concluziilor instanţei de apel, ultima are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanţei inferioare (Hirro Balani contra Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis vs Grecia nr. 21522/93 din 29.05.1997 §43).

85. La fel, potrivit recomandărilor avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenţia Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, o motivaţie şi o analiză clară sunt cerinţele fundamentale ale hotărârilor judecătoreşti şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerinţelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidenţieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esenţiale ce i-au fost prezentate.

86. Instanţa de apel menţionează că art.6 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justiţiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligaţiei instanţelor de judecată de a-şi argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanţelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent şi unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicţii între motivare şi dispozitiv, constituie o garanţie pentru justiţiabili, în faţa eventualului arbitrariu judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

87. Actele cauzei certifică faptul că la 7 aprilie 2017 Frunze Victor, Frunze Irina, în calitate de donatori, au încheiat cu Cucoş Mihail, în calitate de donatar, contractul de donaţie, autentificat de notarul Pădurari Corina, înregistrat sub nr.3412 (f.d.12 vol.1).

88. Potrivit pct.1 al contractului de donaţie nr.3412 din 7 aprilie 2017, donatorul a donat donatarului 15% din cota de asociat, ce îi aparţine cu titlu de proprietate în baza Statutului SRL"Semincerul-Unic", înregistrată la Camera Înregistrării de Stat cu nr.1003602017882 la data de 09.08.1999, drept confirmat prin extrasul din Registrul de stat al persoanelor juridice nr.519 din 24.03.2017. Potrivit pct.2 din contractul de donaţie, capitalul social al asociaţilor în mărime de 15% constituie 810 lei.

89. La 24 februarie 2021 avocatul Iosip Andrei, în calitate de reprezentant al lui Frunze Victor şi Frunze Irina a expediat în adresa lui Cucoş Mihail notificare cu solicitarea obţinerii unui răspuns satisfăcător în termen de 7 zile calendaristice, invocând faptul că la 7 aprilie 2017 Frunze Victor şi Frunze Irina în calitate de vânzători, şi Cucoş Mihail în calitate de cumpărător, au încheiat tranzacţia de vânzare-cumpărare a cotei-părţi sociale în mărime de 15% a SRL"Semincerul-Unic", exteriorizată prin contract de donaţie, încheiat la notarul Pădurari Corina. S-a menţionat că Cucoş Mihail s-a obligat să achite preţul pentru cota socială procurată, în rate, a câte 300 000 lei anual, până la finele anului 2020, fapt care nu a fost realizat. Notificarea fost recepţionată la 25 februarie 2021(f.d.18,19 vol.1).

90. Deoarece răspuns la notificare nu au primit, la 19 aprilie 2021 Frunze Victor şi Frunze Irina s-au adresat cu cerere de chemare în judecată către Cucoş Mihail, solicitând constatarea şi declararea nulităţii contractului de donaţie nr.3412 din 07 aprilie 2017, ca fiind simulat, cu repunerea părţilor în poziţie iniţială şi încasarea cheltuielilor de judecată.

91. Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Bălţi sediul Sîngerei din 14 iunie 2021 s-a atras în proces în calitate de intervenient accesoriu notarul Pădurari Corina.

92. Prin hotărârea Judecătoriei Bălţi sediul Sîngerei din 12 decembrie 2022 acţiunea civilă s-a admis integral. S-a declarat nul contractul de donaţie nr.3412 din 7 aprilie 2017, încheiat între Frunze Irina, Frunze Victor în calitate de donatori şi Cucoş Mihail în calitate de donatar, cu repunerea părţilor în poziţia iniţială (f.d.45,51-57 vol.2).

93. În termenul stabilit de lege, la 4 ianuarie 2023 avocatul Iavorski-Baidaus Ana în calitate de reprezentant al lui Cucoş Mihail, a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Bălţi sediul Sîngerei din 12 decembrie 2022, cât şi a încheierilor primei instanţe din 20 decembrie 2021, prin care s-a respins cererea privind scoaterea de pe rol a acţiunii civile şi din 9 noiembrie 2022 prin care s-a respins cererea privind ridicarea excepţiei de tardivitate.

94. Articolul 359 alin.1 Cod de procedură civilă prevede că încheierile emise în primă instanţă nu pot fi atacate cu apel decît o dată cu hotărîrea, cu excepţia încheierilor care pot fi atacate cu recurs, separat de hotărîre, în cazurile specificate la art.423.

95. În consecinţă, în prezenta decizie instanţa de apel va supune verificării legalitatea încheierilor contestate emise la 20 decembrie 2021 şi 9 noiembrie 2022.

96. Articolul 5 alin.1 Cod de procedură civilă prevede că orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru aşi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.

97. În speţă, obiectul juridic litigios constituie constatarea şi declararea nulităţii actului juridic - a contractului de donaţie nr.3412 din 7 aprilie 2017, cu repunerea părţilor în poziţia iniţială.

98. Colegiul civil notează că prin Legea nr.133 din 15.11.2018 s-a modernizat Codul civil şi s-au modificat unele acte legislative.

99. În conformitate cu art.6 alin.3, art.7 alin.1 al Legii nr.1125 din 13.06.2002 ”Cu privire la punerea în aplicare a Codului Civil”, dispoziţiile Codului Civil în redacţia anterioară intrării în vigoare a Legii nr.133/2018 se vor interpreta autonom, fără a se putea invoca intervenirea modificărilor la Codul Civil operate prin Legea nr.133/2018. Modificările la Codul Civil operate prin Legea nr.133/2018 intră în vigoare la 01 martie 2019.

100. Potrivit art.7 alin.1,4 Cod civil, în vigoare din 01.03.2019, legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică şi nici nu suprimă condiţiile de constituire a unei situaţii juridice constituite anterior, nici condiţiile de stingere a unei situaţii juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică şi nu desfiinţează efectele deja produse ale unei situaţii juridice stinse sau în curs de realizare. În cazul situaţiilor juridice contractuale în curs de realizare la data intrării în vigoare a legii noi, legea veche va continua să guverneze natura şi întinderea drepturilor şi obligaţiilor părţilor, precum şi orice alte efecte contractuale, dacă legea nouă nu prevede altfel.

101. Colegiul civil notează că momentul în raport cu care se apreciază conformitatea actului juridic cu legea este acela al încheierii actului.

102. În acest context, speţei îi sunt aplicabile prevederile Codului civil în redacţia Legii nr.1107-XV din 06.06.2002, cu modificările în vigoare până la 1 martie 2019.

103. Articolul 118 alin.1 Cod de procedură civilă prevede că fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

104. Conform dispoziţiilor art.121 Cod de procedură civilă, instanţa judecătorească reţine spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existenţa sau inexistenţa de circumstanţe, importante pentru soluţionarea justă a cazului.

105. Potrivit art.122 alin.1 Cod de procedură civil, circumstanţele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probaţiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.

106. Articolul 8 alin.1,2 lit.a) Cod civil, drepturile şi obligaţiile civile apar în temeiul legii, precum şi în baza actelor persoanelor fizice şi juridice care, deşi nu sînt prevăzute de lege, dau naştere la drepturi şi obligaţii civile, pornind de la principiile generale şi de la sensul legislaţiei civile. Drepturile şi obligaţiile civile apar: din contracte şi din alte acte juridice.

107. Conform art.9 alin.1 Cod civil, persoanele fizice şi juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să îşi exercite drepturile şi să îşi execute obligaţiile cu bună-credinţă, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică şi cu bunele moravuri. Buna-credinţă se prezumă pînă la proba contrară.

108. În conformitate cu dispoziţiile art.10,11 lit.b), c) Cod civil, apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară. Apărarea dreptului civil se face prin: restabilirea situaţiei anterioare încălcării dreptului şi suprimarea acţiunilor prin care se încalcă dreptul sau se creează pericolul încălcării lui; recunoaşterea nulităţii actului juridic.

109. Articolul 195, 196 alin.4 Cod civil, prevede că act juridic civil este manifestarea de către persoane fizice şi juridice a voinţei îndreptate spre naşterea, modificarea sau stingerea drepturilor şi obligaţiilor civile. Actul juridic multilateral este manifestarea de voinţă a trei sau a mai multe părţi.

110. Prin prisma art.197 Cod civil, act juridic cu titlu gratuit este actul prin care se procură unei părţi un folos patrimonial fără a se urmări obţinerea în schimb a unui alt folos patrimonial. Act juridic cu titlu oneros este actul prin care se procură unei părţi un folos patrimonial pentru obţinerea în schimb a unui alt folos patrimonial.

111. Actele cu titlu gratuit se clasifică, la rîndul lor, în acte dezinteresate şi liberalităţi. Liberalităţile sunt acele acte, prin care se operează un transfer de valori patrimoniale de la dispunător la gratificat, transfer care diminuează patrimoniul dispunătorului. Sunt liberalităţi donaţia şi legatul.

112. Instanţa de apel notează că un act juridic produce toate efectele juridice avute în vedere de autorul său şi lege, adică este eficace pe deplin, când el îndeplineşte toate condiţiile de validitate impuse de lege (cerinţa de legalitate) şi de eficienţă (cerinţe suplimentare care uneori sunt impuse de lege pentru anumite efecte ale sale). Un pretins act juridic poate suferi de deficienţe de legalitate în oricare dintre condiţiile de validitate impuse de lege: deficienţe de capacitate civilă; de consimţământ; de conţinut; de formă, şi în acest caz legea îi refuză poziţia de act juridic, lipsindu-l, într-un fel sau altul, de efectele juridice pe care el ar fi trebuit să le producă. În acest caz spunem că actul juridic este nevalabil sau invalid.

113. Potrivit art.216 alin.1; 217 Cod civil, actul juridic este nul în temeiurile prevăzute de prezentul cod (nulitate absolută). Nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată de orice persoană care are un interes născut şi actual. Instanţa de judecată o invocă din oficiu. Nulitatea absolută nu poate fi înlăturată prin confirmarea de către părţi a actului lovit de nulitate. Acţiunea în constatare a nulităţii absolute este imprescriptibilă.

114. Nulitatea absolută a fost descrisă ca cel mai categoric refuz de a recunoaşte efectele juridice urmărite prin încheierea actului juridic. Pretinsul act juridic, chiar din momentul încheierii sale, este lipsit de orice efect juridic urmărit, faţă de părţile sale şi de terţi, şi permanent (indiferent de trecerea timpului).

115. Instanţa de apel reiterează că nulitatea este sancţiunea care se aplică în cazul în care la încheierea actului juridic civil nu se respectă condiţiile de valabilitate. Nulitatea este mijlocul prevăzut de lege pentru a asigura respectarea condiţiilor de valabilitate a actului juridic. În măsura în care un act juridic concret nu respectă aceste condiţii, el este lipsit de efectele sale prin intermediul nulităţii.

116. Frunze Victor şi Frunze Irina au invocat nulitatea absolută a contractului de donaţie nr.3412 din 7 aprilie 2017, încheiat între donatorii Frunze Victor, Frunze Irina şi donatarul Cucoş Mihail, obiectul căruia este donarea cotei-părţi de 15% din cota de asociat din SRL"Semincerul-Unic", pe motiv că acesta ar fi simulat, că de fapt s-a încheiat un contract de vânzare-cumpărare, fapt care pretinde că se confirmă prin recipisa întocmită de Cucoş Mihail prin care acesta îşi asumă obligaţia să le achite câte 300 000 lei anual în perioada anilor 2017-2020.

117. În conformitate cu dispoziţiile art.149 alin.1 Cod civil, partea socială a asociatului societăţii cu răspundere limitată reprezintă o fracţiune din capitalul ei social, stabilită în funcţie de mărimea aportului la acest capital.

118. Conform art.666 alin.1,2 şi art.667 alin.1 Cod civil, contract este acordul de voinţă realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice. Contractului îi sînt aplicabile normele cu privire la actul juridic. Părţile contractante pot încheia în mod liber, în limitele normelor imperative de drept, contracte şi pot stabili conţinutul lor.

119. În conformitate cu dispoziţiile art.827 alin.1 Cod civil, prin contract de donaţie, o parte (donator) se obligă să mărească din contul patrimoniului său, cu titlu gratuit, patrimoniul celeilalte părţi (donatar).

120. Norma comentată este chemată să definească noţiunea unui contract civil tradiţional – contractul de donaţie. În baza acestui contract, donatorul îşi reduce cu titlu gratuit patrimoniul său în favoarea celeilalte părţi a contractului– donatarului. Contractul de donaţie este marcat de următoarele trăsături caracteristice: a) Donaţia este îndreptată spre majorarea patrimoniului donatarului; b) Majorarea patrimoniului donatarului se produce din contul patrimoniului donatorului gratuit; c) Majorarea patrimoniului donatarului se face cu intenţia donatorului de a gratifica (animus donandi).

121. Contractul de donaţie are un efect translativ de drepturi şi este irevocabil. În rezultatul încheierii contractului de donaţie, dreptul care reprezintă obiectul contractului trece din patrimoniul donatorului în cel al donatarului. Pornind de la noţiunea patrimoniului (art.284), prin contractul de donaţie pot fi transmise atât drepturi reale, cât şi de creanţă. În principiu, contractul de donaţie este un contract cu titlu gratuit. Sporind patrimoniul donatarului, donatorul nu urmăreşte obţinerea unor foloase patrimoniale. Dacă în rezultatul unui contract de donaţie donatorul obţine o contraprestaţie, donaţia se va considera simulată şi respectiv, lovită de nulitate absolută în condiţiile art.221.

122. Articolul 221 alin.2 Cod civil stipulează că actul juridic încheiat cu intenţia de a ascunde un alt act juridic (actul juridic simulat) este nul.

123. Completul judiciar precizează că actele juridice simulate au menirea să creeze o aparenţă juridică pentru terţi şi implică: o neconcordanţă intenţionată între voinţa reală şi voinţa declarată; această neconcordanţă are ca scop amăgirea terţilor. Prin urmare, motivele actelor juridice simulate pot fi diferite: ocolirea unor dispoziţii legale imperative, fraudarea fiscului sau a creditorilor, ascunderea faţă de public a anumitor operaţii juridice etc.

124. Actul juridic simulat implică existenţa de fapt a două acte, dintre care unul este aparent şi nu este menit să producă nici un efect, iar altul este secret, care diferă de cel aparent privitor la natura, părţile sau conţinutul operaţiei juridice.

125. Simulaţia poate fi subiectivă sau obiectivă. Simulaţia este subiectivă atunci cînd se referă la părţile actului juridic. Simulaţia este obiectivă atunci când se referă la natura sau conţinutul actului juridic.

126. Prin urmare, simulaţia, în sensul juridic al Codului civil este definită drept o operaţiune juridică care reprezintă voinţa reală şi comună a părţilor de a încheia un act juridic secret, actul real, precum şi unul public, care va masca în întregime sau în parte actul juridic secret.

127. Deci, simulaţia reprezintă operaţiunea juridică ce constă în încheierea unui contract aparent menit să dea impresia creării unei situaţii juridice diferite de cea reală şi a unui alt contract secret, conţinând adevăratele raporturi juridice pe care părţile înţeleg să le stabilească în realitate. Scopul general şi abstract al oricărei simulaţii este acela al ascunderii de către părţi a cuprinsului ori existenţei acordului de voinţă real faţă de terţi.

128. Simulaţia, indiferent că prin aceasta se urmăreşte să se facă a se crede în existenţa unui act, care în realitate nu există, sau să ascundă natura actului real printr-un act aparent deghizat ori să marcheze adevăratele condiţii ale actului real sau persoanele care îl încheie, constituie un acord între părţile contractante pentru a ascunde adevărata convenţie intervenită între ele. Pentru existenţa simulaţiei este suficient ca actul secret să fi precedat actul aparent ori să fi fost simultan cu el, chiar dacă înscrisul în care s-a consemnat actul secret a fost redactat ulterior săvârşirii actului aparent.

129. Esenţial este faptul ca înţelegerea între părţi, deci convenţia în sens de operaţiune juridică (negotium), să fie anterioară actului aparent sau concomitentă. Astfel, acţiunea în declararea simulaţiei unui act are drept consecinţă stabilirea actului secret, real şi inexistenţa actului public, aparent. Ea este o acţiune în constatare. Această soluţie este în concordanţă cu principiul potrivit căruia aparenţa de drept poate fi înlăturată oricând, actul juridic simulat nefiind susceptibil de consolidare prin trecerea timpului.

130. Materialele dosarului confirmă faptul, că SRL”Semincerul-Unic”, cod fiscal 1003602017882, cu sediul în satul Izvoare raionul Sîngerei a fost înregistrat în Registrul de stat al persoanelor juridice la 09.08.1999, potrivit informaţiei de pe site-ul idno.md- platforma, care furnizează date publice despre companiile înregistrate în Republica Moldova.

131. La situaţia din 8 februarie 2016 asociaţi ai SRL”Semincerul-Unic” erau următoarele persoane: Cucoş Mihail – cota-parte 30%, *****-cota-parte 15%, Frunze Victor-cota-parte 15%, *****-cota-parte 15%, *****-cota-parte 15%, *****- cota parte 15%(f.d.12 vol.2).

132. Potrivit Hotărârii nr.1 din 08.02.2016 a şedinţei fondatorilor SRL”Semincerul-Unic” s-a demisionat din funcţia de administrator *****, s-a aprobat candidatura şi numirea în funcţia de administrator a lui Cucoş Mihail, s-a împuternicit administratorul societăţii Cucoş Mihail cu dreptul de înregistrare a modificărilor respective la organele de stat (f.d.12,13 vol.2).

133. S-a mai stabilit că la Adunarea generală a asociaţilor întreprinderii SRL”Semincerul-Unic” din 3 aprilie 2017, procesul-verbal nr.01, cu următoarea ordine de zi: 1) Transmiterea cotelor de participare; 2) Aprobarea modificărilor; 3) Alte întrebări, la care au participat toţi asociaţii, cu votul unanim al asociaţilor, s-a hotărât:

1) A transmite cotele de participare din capitalul social al SRL”Semincerul-Unic”, în mărimea totală de 70%, care aparţin: *****, cota-parte 15%; Frunze Victor, cota-parte 15%; *****, cota-parte 15%; *****, cota-parte 15%; *****, cota parte 15%, în favoarea lui Cucoş Mihail; a înregistra transmitea părţilor sociale din capitalul social al SRL”Semincerul-Unic” la biroul notarial, prin încheierea contractelor de donaţie.
2) Se aprobă modificările în actele de constituire şi Registrul de stat al persoanelor juridice al SRL”Semincerul-Unic” şi anume: punctul 1.9 din statut se modifică, după cum urmează: Mihail Cucoş, anul naşterii 25 decembrie 1957, codul de identitate 0960902896320, fondator-100%. Se aprobă statutul societăţii în redacţie nouă.
3) A înregistra modificările necesare la toate organele competente în termen de 30 de zile după înregistrarea contractelor de donaţie la biroul notarial şi perfectarea procesului verbal cu componenţa nouă a fondatorilor(f.d.14 vol.2).

134. În temeiul hotărârii Adunării generale a fondatorilor SRL”Semincerul Unic” din 3 aprilie 2017, la 7 aprilie 2017 au fost perfectate contracte de donaţie a cotelor-părţi din capitalul social al întreprinderii, după cum urmează:

1) Contractul de donaţie nr.3412 din 07.04.2017 prin care Frunze Victor şi Frunze Irina donează lui Cucoş Mihail cota-parte socială în mărime de 15%, ce constituie 810 lei.
2) Contractul de donaţie nr.3413 din 07.04.2017 prin care ***** şi ***** donează lui Cucoş Mihail cota-parte socială în mărime de 15%., ce constituie 810 lei.
3) Contractul de donaţie nr.3414 din 07.04.2017 prin care ***** donează lui Cucoş Mihail cota-parte socială în mărime de 10%, ce constituie 540 lei.
4) Contractul de donaţie nr.3415 din 07.04.2017 prin care *****şi ***** donează lui Cucoş Mihail cota-parte socială în mărime de 15%, ceea ce constituie 810 lei.
5) Contractul de donaţie nr.3416 din 07.04.2017 prin care ***** şi ***** donează lui Cucoş Mihail cota-parte socială în mărime de 15%, ceea ce constituie 810 lei(f.d.15,16,17,18,19 vol.2)

135. Colegiul constată din circumstanţele raportului juridic examinat că hotărîrea Adunării generale a fondatorilor SRL"Semincerul Unic" din 3 aprilie 2017 nu a fost contestată, fapt care nu a fost negat de nici o parte a procesului, prin urmare conform art. 123 CPC nici nu urmează a fi dovedit.

136. Prin actul de confirmare a modului de formare a capitalului statutar şi divizare a cotelor părţi la crearea iniţială a SRL"Semincerul-Unic", IDNO 1003602017882 din 12 mai 2021, *****, *****, *****, ***** confirmă faptul că Mihail Cucoş a depus suma deplină a capitalului social în valoare de 5400 lei, 100% în vederea creării SRL"Semincerul-Unic" (1999), donând verbal viitorilor asociaţi următoarele cote-părţi: Cucoş Mihail cota-parte 30%, ***** cota-parte 15%, Frunze Victor cota-parte 15%, ***** cota-parte 15%, *****cota-parte 15%, ***** cota-parte 15%. Responsabil de înregistrarea societăţii au fost ***** şi *****. Funcţia de administrator al societăţii a fost exercitată de ***** (f.d.22 vol.2).

137. Din aceste înscrisuri rezultă că la înfiinţarea întreprinderii capitalul social în mărime de 100% a fost achitat integral de către Cucoş Mihail, care i-a înscris în calitate de asociaţi şi pe ***** - cota parte 15%, Frunze Victor – cota parte 15%, ***** - cota-parte 15%, *****– cota parte 15%, ***** - cota parte 15%, fără ca aceştia să achite cota-parte ce le revine din capitalul social.

138. Iar prin contractele de donaţie, încheiate la 7 aprilie 2017 asociaţii au donat cu titlu gratuit şi fără careva condiţii, cota-parte ce le revine către Cucoş Mihail, care devine unicul fondator al întreprinderii.

139. Cu toate acestea, intimaţii/reclamanţi în acţiunea civilă pretind că, de fapt, a fost încheiat un contract de vânzare-cumpărare a cotei-părţi sociale, indicînd că înscrisul

probatoriu în acest sens ar fi recipisa olografă scrisă şi semnată de Cucoş Mihail prin care dânsul asigură că va achita familiei Frunze premiu anual de 300 000 lei.

140. Analizând originalul recipisei, prezentat în instanţa de apel (f.d.135 vol.2), completul judiciar denotă că din aceasta nu rezultă raportul obligaţional de achitare a unei sume în schimbul cotei -părţi sociale din capitalul social al întreprinderii şi că aceasta ar avea vre-o legătură de cauzalitate obligaţională cu contractul de donaţie contestat.

141. Instanţa de apel atestă că din conţinutul recipisei s-ar deduce că apelantul Mihail Cucoş la 07.04.2017 s-ar fi obligat faţă de familia Frunză să achite 300000 lei anume în contul costului cotei-părţi sociale donate, or aceasta nu rezultă din înscrisul menţionat. Dimpotrivă, conţinutul acesteia sună în modul următor: ”*Eu Cucoş Mihail Vas. asigur familia Frunze cu un premiu de 300 (trei sute mii lei anual* ”.

142. Că cota parte socială al reclamanţilor/intimaţi ar fi constituit la momentul întocmirii contractului de donaţie o sumă mai mare decît 5400 lei nu se atestă din materialele cauzei. Dimpotrivă, din pct. 320 al raportului statistic din acea perioadă (f.d. 209-213 vol.1) se atestă că capitalul social al întreprinderii este de 5400 lei, faptul dat se constată şi din contractul de donaţie contestat.

143. De asemenea se apreciază critic argumentul reclamanţilor/intimaţi Frunze Victor şi Frunze Irina că prin contractul de donaţie s-ar fi vîndut de fapt activele întreprinderii, or, obiectul contractului de donaţie nu constituie activele întreprinderii, ci capitalul social care la acel moment constituia suma de 5400 lei.

144. Astfel că, potrivit art. 21 Legea privind societăţle cu răspundere limitată nr. 135/14.06.2007, (1) Capitalul social al societăţii se constituie din aporturile asociaţilor şi reprezintă valoarea minimă a activelor, exprimată în lei, pe care trebuie să le deţină societatea. (2) Mărimea capitalului social al societăţii se stabileşte în statut şi/sau se înregistrează în Registrul de stat al persoanelor juridice.

145. Iar potrivit art. 24 al.1) din aceeaşi lege, (1) Partea socială reprezintă o fracţiune din capitalul social al societăţii al cărei cuantum se stabileşte în funcţie de cuantumul aportului şi include toate drepturile şi obligaţiile asociatului. Partea socială este divizibilă, dacă statutul nu prevede altfel.

146. Mai mult, acordul expres al asociaţilor anume la donarea cotei-părţi sociale, şi nu vînzarea acesteia cum invocă reclamanţii/intimaţi, se confirmă prin hotărîrea Adunării generale a asociaţilor întreprinderii SRL”Semincerul-Unic” din 3 aprilie 2017, la care s-a decis transmiterea cotei părţi în favoarea lui Cucoş Mihail prin donaţie, dar şi prin comportamentul ulterior al foştilor asociaţi, care nu au contestat

nici hotărîrea, nici contractul de donaţie încheiat în temeiul acesteia, cu excepţia intimaţilor/reclamanţi.

147. Astfel că în baza probatoriului administrat, nu se constată condiţiile, stabilite de prevederile art. 221 Cod civil, pentru a declara nulitatea contractului de donaţie din 06.04.2017 ca unul simulat, în lipsa unui probatoriu pertinent care ar susţine temeiurile de nulitate invocate în cererea.

148. Sub aspectul dat, instanţa de apel reţine drept eronată concluzia instanţei de fond precum că contractul de donaţie din 07.04.2017 este lovit de nulitate absolută, pe motiv că contravine normelor imperative, care impun o conduită obligatorie, însă care nu a fost respectată la întocmirea acesteia. În susţinerea concluziei date, instanţa de apel reţine şi dispoziţiile art. 221 alin. (2) Cod civil, care statuează că actul juridic încheiat cu intenţia de a ascunde un alt act juridic (actul juridic simulat) este nul. Referitor la actul juridic avut în vedere de părţi se aplică regulile respective.

149. Este de remarcat că actele juridice simulate în sensul art. 221 alin. (2) Cod civil sunt actele menite să creeze o aparenţă juridică pentru terţi şi implică o neconcordanţă intenţionată între voinţa reală şi voinţa declarată, care are ca scop înşelarea terţilor şi implică existenţa de fapt a două acte, dintre care unul este aparent şi nu este menit să producă nici un efect, iar altul este secret care diferă de cel aparent privitor la natura, părţile sau conţinutul operaţiei juridice.

150. În aceste circumstanţe, instanţa de apel constată că în speţă nu s-a confirmat caracterul simulat al contractului de donaţie nr.3412 din 7 aprilie 2017, încheiat între donatorii Frunze Victor, Frunze Irina şi donatarul Cucoş Mihail.

151. <u>În partea ce ţine de contestarea încheierii primei instanţe din 20 decembrie 2021</u> prin care s-a respins cererea reprezentantului pârâtului/apelant Cucoş Mihail, avocatului Iavorscki-Baidaus Ana privind scoaterea de pe rol a acţiunii civile în temeiul art. 267 lit.k1) Cod de procedură civilă, menţionând că reclamanţii au indicat în cererea de chemare în judecată că valoarea cotei-părţi sociale donate constituie sumă de 1 800 000 lei, astfel obiectul litigiului este cu caracter patrimonial, iar taxa de stat se stabileşte în cuantum de 3% din valoarea acţiunii, că reclamanţii urmau să achite taxa de stat în sumă de 25 000 lei şi nu doar suma de 150 lei, instanţa de apel reţine că în conformitate cu dispoziţiile art.267 lit.k1) Cod de procedură civilă, instanţa judecătorească scoate cererea de pe rol în cazul în care în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare se constată că reclamantul nu a achitat taxa de stat în cuantumul prevăzut de lege.

152. Instanţa de apel concretizează că obiectul prezentului litigiu constituie constatarea şi declararea nulităţii contractului de donaţie a cotei-părţi sociale capitalul social al întreprinderii, în mărime de 15%, ce constituie 810 lei.

153. În conformitate cu prevederile art.3 alin.1 a Legii taxei de stat nr. 1216-XII din 03.12.1992, pentru cererile de chemare în judecată, privitor la litigiile cu caracter patrimonial cuantumul taxei de stat reprezintă 3% din valoarea acţiunii sau din suma încasată, dar nu mai puţin de 150 lei şi nu mai mult de 25000 lei de la persoanele fizice.

154. Colegiul civil şi de contencios administrativ relevă potrivit art.219 alin.1,2 Cod civil, actul juridic nul încetează cu efect retroactiv din momentul încheierii. Dacă din conţinutul său rezultă că poate înceta numai pentru viitor, actul juridic nu va produce efecte pentru viitor. Fiecare parte trebuie să restituie tot ceea ce a primit în baza actului juridic nul, iar în cazul imposibilităţii de restituire, este obligată să plătească contravaloarea prestaţiei.

155. Din conţinutul normei citate se evidenţiază faptul că odată cu declararea nulităţii actului juridic, intervin şi efectele nulităţii, fiecare parte fiind obligată să restituie tot ce a primit în baza actului juridic nul. Prin urmare, prezenta acţiune este patrimonială.

156. Reieşind din faptul că valoarea acţiunii constituie de 810 lei, 3% din aceasta constituie 24,3 lei şi dat fiind că legea stabileşte cuantumul minim de 150 lei al taxei de stat care poate fi achitată de persoanele fizice la înaintarea acţiunii în judecată cu caracter patrimonial, intimaţii corect au achitat taxa de stat în mărime de 150 lei, fapt ce se confirmă prin ordinul de încasare a numerarului nr.HC7M-H100 din 16 aprilie 2021 reieşind din valoarea cotei părţi sociale donate (f.d.6 vol.1).

157. Este neîntemeiat argumentul apelantului precum că valoarea acţiunii constituie 1 800 000 lei, or, în contractul de donaţie este indicat cert că valoarea a 15% cotă-parte constituie 810 lei, iar contraprobe că aceasta ar fi 1 800 000 lei instanţei n-au fost prezentate.

158. <u>În partea ce ţine de contestarea încheierii primei instanţe din 9 noiembrie 2022</u> prin care s-a respins cererea reprezentantului pârâtului/apelant Cucoş Mihail, avocatului Iavorscki-Baidaus Ana privind ridicarea excepţiei de tardivitate, Colegiul civil şi de contencios administrativ consideră corectă soluţia primei instanţe, reieşind din următoarele argumente.

159. Potrivit art.186[1] alin.1 Cod de procedură civilă, cererile depuse în instanţa de judecată peste termenul de prescripţie extinctivă, a căror tardivitate a fost invocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare de partea în proces, persoana

în a cărei favoare a curs prescripţia, de creditorul persoanei sau de către oricare altă persoană care are interes legitim, se examinează în fond doar după examinarea de către instanţa de judecată a excepţiei de tardivitate.

160. Conform art.186[1] alin.2 Cod de procedură civilă, excepţia de tardivitate şi, după caz, repunerea în termen se soluţionează în şedinţă de judecată, convocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare.

161. În conformitate cu dispoziţiile art.185 alin.1 lit.n) Cod de procedură civilă, judecătorul, în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, îndeplineşte următoarele acte: la cerere, soluţionează excepţia de tardivitate a pretenţiilor.

162. Colegiul civil notează că prescripţia extinctivă ca termen juridico-civil se răsfrânge asupra posibilităţii apărute la persoană (fizică sau juridică) de a-şi apăra dreptul încălcat pe calea acţiunii civile. Prescripţia extinctivă este termenul, la expirarea căruia în cazul în care acţiunea n-a fost înaintată, se stinge dreptul civil, apărut în urma delictului civil, la admiterea acţiunii.

163. Legislaţia civilă face legătura dintre acţiunea termenului de prescripţie cu încălcarea dreptului. Aceasta înseamnă că până în momentul în care dreptul subiectiv sau interesul protejat de lege nu sunt încălcate, nu poate fi vorba despre începutul curgerii termenului de prescripţie. Termenul de prescripţie poate să-şi aibă începutul nu doar în momentul în care dreptul subiectiv a fost încălcat, dar şi mult mai târziu.

164. Instanţa de recurs reţine că potrivit art.267 alin.1 Cod civil, termenul general în interiorul căruia persoana poate să-şi apere, pe calea intentării unei acţiuni în instanţă de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

165. Potrivit art.271 Cod Civil, acţiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripţie extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripţia, depusă pînă la încheierea dezbaterilor în fond. În apel sau recurs, prescripţia poate fi opusă de îndreptăţit numai în cazul în care instanţa se pronunţă asupra fondului.

166. Potrivit art.272 alin.1 Cod Civil, termenul de prescripţie extinctivă începe să curgă de la data naşterii dreptului la acţiune. Dreptul la acţiune se naşte la data cînd persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

167. În aşa mod, Colegiul Civil menţionează că, posibilitatea persoanei fizice sau juridice de a primi apărarea pe calea acţiunii civile reprezintă dreptul subiectiv la apărare pe calea acţiunii civile, denumit dreptul la acţiune. Apărut din cadrul raportului juridic civil, dreptul la acţiune reprezintă dreptul de a cere de la instanţa de judecată emiterea hotărîrii, care ar admite acţiunea, sau dreptul la admiterea acţiunii.

168. Aşadar, prescripţia extinctivă este termenul, la expirarea căruia în cazul în care acţiunea nu a fost înaintată, se stinge dreptul civil, apărut în urma delictului civil.

169. Instanţa de apel precizează că în acţiunea civilă se solicită nulitatea absolută a contractului de donaţie.

170. În conformitate cu dispoziţiile art.217 alin.1, 3 Cod civil, nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată de orice persoană care are un interes născut şi actual. Instanţa de judecată o invocă din oficiu. Acţiunea în constatare a nulităţii absolute este imprescriptibilă.

171. Reieşind din faptul, că în speţă se solicită declararea absolută a contractului de donaţie, acţiunea în constatare a nulităţii absolute este imprescriptibilă.

172. Este neîntemeiat argumentul apelantului/pârât precum că în prezenta cauză au incidenţă prevederile art.835 Cod civil, care stipulează la alineatul 1 - 3 că donaţia poate fi revocată dacă donatarul a atentat la viaţa donatorului sau a unei rude apropiate a acestuia, dacă se face vinovat de o altă faptă ilicită faţă de donator sau faţă de o rudă apropiată a acestuia, situaţii care atestă o ingratitudine gravă, sau dacă refuză fără motive întemeiate să acorde donatorului întreţinerea datorată. Dacă donaţia este revocată, se poate cere restituirea bunului donat. Revocarea donaţiei poate fi făcută doar în decursul unui an din momentul în care cel îndreptăţit să revoce a luat cunoştinţă de motivul de revocare.

173. Astfel, că în speţă, obiectul litigiului îl constituie declararea nulităţii absolute a contractului de donaţie şi nu revocarea contractului de donaţie pentru ingratitudine din partea donatarului.

174. În concluzie, instanţa de prim nivel justificat a respins cererea privind ridicarea excepţiei de tardivitate.

175. Colegiul civil şi de contencios administrativ consideră neîntemeiat argumentul reprezentantului apelantului privind examinarea cauzei în lipsa sa şi a persoanei pe care o reprezintă.

176. În acest sens instanţa de apel menţionează că dispoziţiile art.206 alin.5 Cod de procedură civilă stipulează că neprezentarea în şedinţă de judecată a reprezentantului sau a unui alt participant la proces nu împiedică examinarea cauzei. La solicitarea întemeiată a participantului la proces, instanţa poate amîna o singură dată judecarea cauzei în legătură cu neprezentarea motivată a reprezentantului acestuia.

177. Din materialele dosarului rezultă că în cadrul procesului civil Cucoş Mihail a fost reprezentat de avocatul Avornic Gheorghe în temeiul mandatului seria MA nr.1625688 din 14.06.2021 şi de avocatul Iavorski-Baidaus Ana în baza mandatului seria MA nr.1252921 din 03.11.2021(f.d.36,79 vol.1). Până la data de 30.11.2022

reprezentanţii pârâtului/apelant au depus mai multe cereri de amânare, care au fost admise de către instanţa de judecată: avocatul Avornic G. la 09.08.2021, la 20.01.2022, iar avocatul Iavorski-Baidaus Ana la 20.01.2022, 09.09.2022, 29.11.2022 (f.d.54,111, 112, 180, 204 vol.1)

178. În circumstanţele respective, în acord cu dispoziţiile art.206 alin.5 Cod de procedură civilă, instanţa de judecată întemeiat a respins ca neîntemeiată cererea de amânare din 29.11.2022 înaintată de avocatul Iavorski-Baidaus Ana şi a purces la examinarea cauzei în fond.

179. S-a mai invocat în apel că instanţa nu a examinat şi nu s-a expus în privinţa cererii de reluare a procesului, nu a dat apreciere probelor prezentate la 09.12.2022, nu a transmis cauza pentru redistribuire şi examinarea cererii de recuzare înaintată de avocatul Iavorski-Baidaus Ana la 09.12.2022.

180. În acest context, instanţa de apel ţine să concretizeze prevederile art.185 alin.2 Cod de procedură civilă, care reglementează că pentru clarificarea tuturor aspectelor legate de pregătirea cauzei pentru dezbateri judiciare, în special a celor referitoare la prezentarea probelor, judecătorul poate convoca părţile în şedinţă de pregătire. În şedinţa de pregătire, participanţii la proces pot formula cereri şi demersuri în condiţiile legii.

181. Alineatul 3 al art.185 Cod de procedură civilă stipulează expres că în cadrul pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare, participanţii la proces pot formula cereri de recuzare a judecătorului, a expertului, a specialistului, a interpretului şi a grefierului, cereri privind completarea temeiului acţiunii, mărirea sau micşorarea cuantumului pretenţiilor, completarea acţiunii cu pretenţii accesorii sau compensarea valorii obiectului pierdut sau pierit, precum şi cereri de renunţare totală sau parţială la acţiune, recunoaştere totală sau parţială a pretenţiilor sau demersuri de conciliere, inclusiv cu ajutorul mediatorului. Formularea cererilor de recuzare la etapa dezbaterilor judiciare este posibilă doar din motive pe care participantul la proces nu le-a cunoscut şi nici nu putea să le cunoască în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare.

182. Potrivit art.186 alin.1 Cod de procedură civilă, în cadrul pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare, judecătorul stabileşte data pînă la care pîrîtul urmează să prezinte în judecată referinţa şi toate probele necesare, sub sancţiunea decăderii.

183. Articolul 119^1 alin.1,2,4 Cod de procedură civilă statuiază că toate probele se prezintă, sub sancţiunea decăderii, în termenul stabilit de instanţa de judecată, în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, dacă legea nu prevede altfel. Proba care nu a fost prezentată în condiţiile alin.(1) nu va mai putea fi administrată pe parcursul procesului decît în cazul în care: b) participantul a fost în imposibilitate

de a prezenta proba în termen; c) administrarea probei nu duce la întreruperea şedinţei. Proba prezentată după faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare care determină întreruperea şedinţei se administrează dacă este acceptată de partea adversă.

184. Din interpretarea normelor menţionate supra raportat la argumentele reprezentantului apelantului, instanţa de apel conchide că cererea de recuzare poate fi înaintată de participantul la proces doar la etapa pregătirii cauzei pentru dezbaterilor judiciare. La caz, etapa de pregătire pentru dezbateri judiciare s-a finalizat în şedinţa de judecată din 30 noiembrie 2022 şi tot a atunci s-a purces la examinarea cauzei în fond. Dat fiind că cererea de recuzare a fost înaintată la etapa dezbaterilor judiciare, prima instanţă justificat nu a transmis cauza pentru redistribuire şi examinarea cererii de recuzare.

185. Referitor la dezacordul apelantului cu faptul că instanţa nu a supus aprecierii probele prezentate la 09.11.2022, instanţa de apel relevă că în şedinţa de judecată din 09.11.2022, după soluţionarea cererii privind ridicarea excepţiei de tardivitate, reprezentantul apelantului/pârât Cucoş Mihail, avocatul Iavorski-Baidaus Ana a solicitat termen pentru a-şi formula poziţia în referinţă şi pentru a înainta unele cereri la etapa de pregătire.

186. Prin încheierea protocolară din 09.11.2022 instanţa de judecată a admis cererea privind acordarea termenului, s-a amânat şedinţa de judecată pentru 30.11.2022, la care nici pârâtul, nici unul din reprezentanţii lui nu s-au prezentat, dar prin cererea din 29.11.2022 avocatul Iavorski-Baidaus Ana a solicitat amânarea şedinţei de judecată pe motivul antrenării în alt proces de judecată. Totodată, dânsa până la data de 30.11.2022 nu a prezentat referinţa la cererea de chemare în judecată şi/sau alte cereri şi demersuri.

187. Având în vedere faptul că termenul stabilit de instanţă pentru prezentarea referinţei şi a cererilor, inclusiv a probelor, este un termen de decădere şi actele menţionate n-au fost prezentate, instanţa de prim nivel întemeiat a finalizat etapa de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare şi a trecut la etapa dezbaterilor judiciare. Iar reieşind din dispoziţiile art.186 alin.4 Cod de procedură civilă, neprezentarea în termen a probelor şi a referinţei nu împiedică soluţionarea cauzei în baza materialelor din dosar.

188. Mai mult ca atât, reprezentantul apelantului a mtivat că ar fi fost în imposibilitate să prezinte probele respective până la termenul stabilit de instanţă.

189. Se respinge argumentul apelantului referitor la dezacordul cu faptul că instanţa de fond nu a dispus reluarea procesului şi a ignorat cererea formulată la 09.12.2022 în acest sens de avocatul Iavorski-Baidaus Ana.

190. În conformitate cu dispoziţiile art.236 alin.1 Cod de procedură civilă, după încheierea pledoariilor, completul de judecată se retrage pentru deliberare. În cazuri complexe, instanţa, prin încheiere protocolară, dispune amînarea deliberării pentru cel mult 15 zile, înştiinţînd participanţii la proces despre locul, data şi ora pronunţării dispozitivului hotărîrii.

191. În speţă, cu respectarea dispoziţiilor art.236 alin.1 Cod de procedură civilă, prima instanţă a amânat deliberarea şi pronunţarea hotărârii pentru 12.12.2022.

192. Articolul 240 alin.2 Cod de procedură civilă prevede că dacă, în timpul deliberărilor, consideră necesară clarificarea unor noi circumstanţe importante pentru soluţionarea cauzei sau cercetarea suplimentară a probelor din dosar, instanţa judecătorească emite o încheiere de reluare a dezbaterilor judiciare.

193. Din conţinutul normei citate supra rezultă că la etapa deliberării hotărârii reluarea procesului poate avea loc dacă instanţa consideră necesară clarificarea unor circumstanţe, aceasta reprezentând un drept şi nu o obligaţie a instanţei de judecată. În consecinţă, argumentul se respinge.

194. Distinct de cele enunţate, Colegiul civil şi de contencios administrativ ajunge la concluzia de a admite apelul declarat de avocatul Iavorski-Baidaus Ana în calitate de reprezentant al lui Cucoş Mihail, cu casarea integrală a hotărârii Judecătoriei Bălţi sediul Sîngerei din 12 decembrie 2022 şi emiterea unei noi hotărâri, prin care acţiunea civilă formulată de Frunze Irina şi Frunze Victor se respinge.

195. În conformitate cu dispoziţiile art.359, 385 lit.c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil şi de contencios administrativ,-

d e c i d e:

Admite apelul declarat de avocatul avocatul Iavorski-Baidaus Ana în calitate de reprezentant al lui Cucoş Mihail.

Casează integral hotărârea Judecătoriei Bălţi sediul Sîngerei din 12 decembrie 2022, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată formulată de Frunze Irina şi Frunze Victor către Cucoş Mihail privind constatarea şi declararea nulităţii actului juridic, repunerea părţilor în poziţie iniţială, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care acţiunea civilă formulată de Frunze Irina şi Frunze Victor se respinge.

Menţine încheierile Judecătoriei Bălţi sediul Sîngerei din 20 decembrie 2021 şi din 9 noiembrie 2022.

Decizia este definitivă, dar poate fi atacată cu recurs în Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie.

Preşedintele şedinţei, judecător Stela Procopciuc

Judecătorii Elena Grumeza

Natalia Chircu